



Participatieverslag

Bijlage van OPW
Groningen 2025-2035



Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Planning en participanten	9
2.1 Fase 1: februari 2025– juni 2025	11
2.2 Fase 2: augustus 2025 – december 2025	11
2.3 Participanten	11
3. Participatietraject Fase 1	13
3.1 Bewoners	14
3.2 Ondernemers	15
3.3 Woningbouwcorporaties	16
3.4 Energie initiatieven en -coöperaties	17
3.5 Netbeheerders	18
3.6 Resultaten en vervolg	18
3.7 Concrete verwerking input	19
4. Participatietraject Fase 2	21
4.1 Bewoners	22
4.2 Ondernemers	22
4.3 Woningcorporaties	22
4.4 Energie initiatieven en -coöperaties	23
4.5 Netbeheerders	24
4.6 Resultaten en vervolg	24
4.7 Concrete verwerking input	25

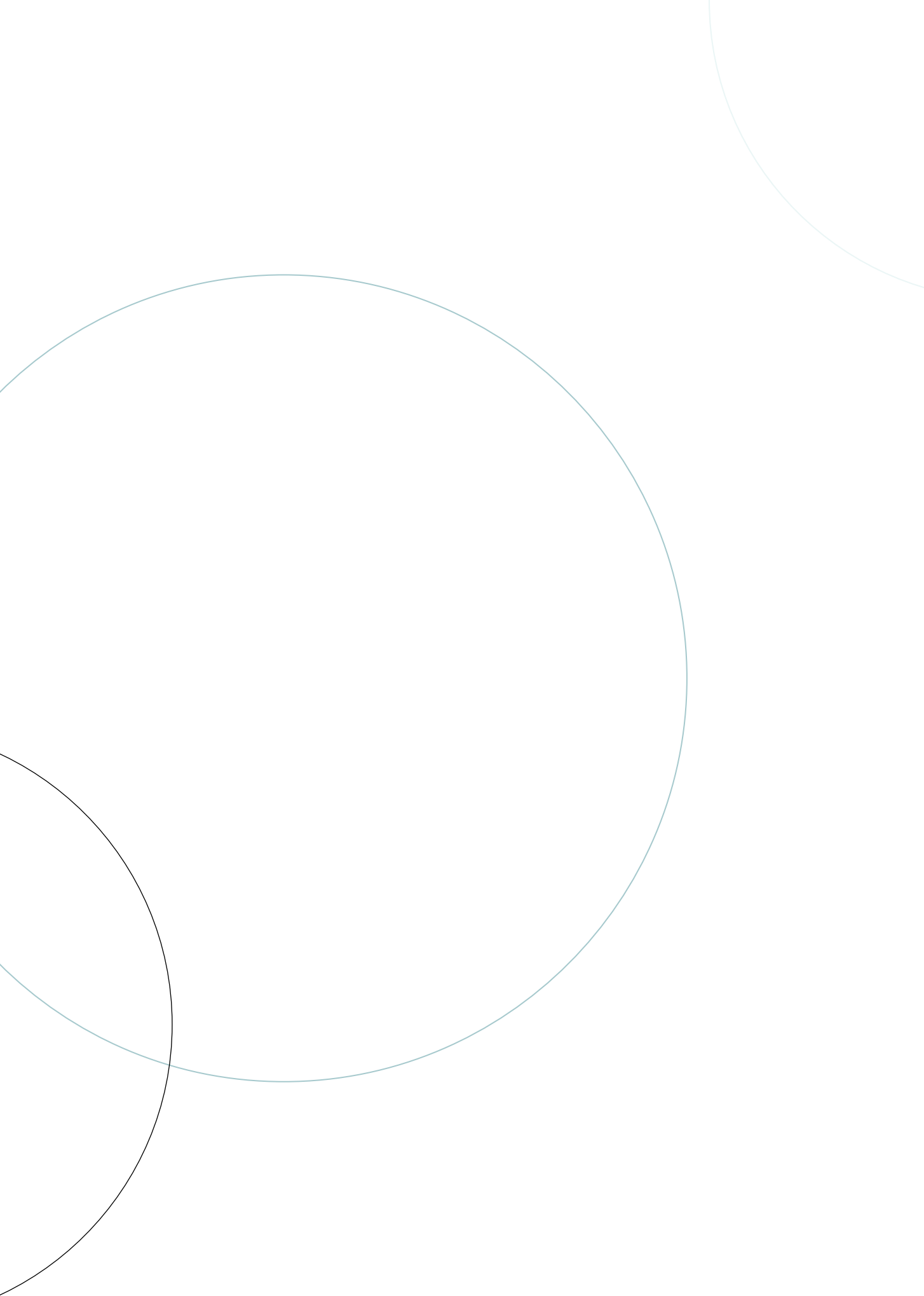
1

Inleiding

Het Omgevingsprogramma Warmte (OPW) beschrijft de gemeentelijke inzet om de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving te verduurzamen en vormt de opvolger van het Warmtetransitieplan. Het OPW richt zich op isoleren en het aardgasvrij maken van woningen en gebouwen en wordt een verplicht programma onder de omgevingswet, met een oplevertermijn van uiterlijk 31 december 2027.

Het programma geeft richting aan de gebiedsgerichte aanpak voor de komende tien jaar, biedt duidelijkheid aan inwoners, ondernemers en organisaties en vormt de basis voor toekomstige uitvoeringsplannen en mogelijke wijzigingen van het omgevingsplan. In het programma staat concreet beschreven in welke gebieden de gemeente de komende tien jaar actief wordt, welke warmtetechnieken worden voorzien, hoe gemeentebrede ondersteuning wordt georganiseerd, waar de gemeente de aanwysbevoegdheid wil inzetten en hoe de gemeente haar regierol in de warmtetransitie invult.

Met dit participatietraject wil de gemeente verschillende belangen in beeld brengen, kennis en ervaring van participanten ophalen en toetsen of het beleidskader en de gemaakte keuzes voldoende duidelijkheid en handelingsperspectief geven zodat iedereen zelf aan de slag kan. Belangrijke vragen die tijdens de beleidsvoorbereiding worden meegenomen zijn hoe beschikbare capaciteit en middelen het beste ingezet kunnen worden, welke gebieden en doelgroepen prioriteit krijgen, of de huidige focus juist is, hoe de aanwysbevoegdheid wordt beoordeeld en welke duidelijkheid bewoners en partijen nodig hebben om concrete stappen te zetten.



2

Planning en participanten

2.1 Fase 1: februari 2025– juni 2025

In februari is de hoofdlijnennotitie van het OPW vastgesteld. Tegelijkertijd zijn we begonnen met de eerste fase van het participatietraject. De hoofdlijnennotitie is tijdens deze fase gepresenteerd bij diverse relevante participanten met de mogelijkheid om hierop te reageren. Mede op basis van de opgehaalde informatie is een eerste concept Omgevingsprogramma Warmte geschreven.

2.2 Fase 2: augustus 2025 – december 2025

Na fase 1 heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden van de participatie. Een eerste concept OPW is aan de diverse participanten voorgelegd. Tijdens de bijeenkomsten in fase 2 hebben we de tussenevaluatie van de participatie gedeeld met de participanten en gevraagd naar hun reactie.

2.3 Participanten

Voor dit participatietraject hebben we de onderstaande participanten benaderd:

- **Inwoners:** het omgevingsprogramma gaat gelden voor alle inwoners van de gemeente Groningen met het uiteindelijke doel om geheel aardgasvrij te zijn in 2050. Iedereen zal dus de gevolgen hiervan gaan merken. Daarom is het belangrijk om alle bewoners goed te informeren en de mogelijkheid te geven om hierover mee te denken.
- **Ondernemers:** er zijn veel ondernemers in de gemeente Groningen. Het Omgevingsprogramma Warmte zal invloed hebben op het maken van investeringsbeslissingen en zal helpen om risico's te beperken en juist kansen te benutten in de transitie naar een aardgasvrije gemeente.
- **Woningbouwcorporaties:** de woningbouwcorporaties hebben gezamenlijk een aanzienlijk deel van de woningen binnen de gemeente in hun bezit. Het aardgasvrij maken van alle woningen vergt een goede samenwerking en duidelijke planning. Daarnaast is de betaalbaarheid en de communicatie naar de huurders ook belangrijk.
- **Energie initiatieven en -coöperaties:** de energie initiatieven en -coöperaties zijn druk bezig met lokale initiatieven en het motiveren van bewoners. Het OPW laat zien welke kansen er zijn en hoe zij kunnen samenwerken met de gemeente Groningen om hun initiatief mogelijk te maken.

Naast de bovenstaande doelgroepen zijn er doorlopend gesprekken gevoerd met netbeheerders en intern betrokken afdelingen en programma's.

3

Participatie- traject Fase 1

3.1 Bewoners

Tijdens fase 1 hebben we de voor de grootste doelgroep, namelijk de inwoners, twee enquêtes verspreid. We hebben hiervoor het platform Groningen Gehoord ingezet en daarnaast hebben we geprobeerd jongeren te bereiken door een extra enquête.

3.1.1 Enquête Groningen gehoord

Tijdens week 7 en 8, 2025, hebben we via Groningen Gehoord een enquête verspreid (zie bijlage). Deze enquête is gemaild naar de leden van het Groningen Gehoord panel (circa 11.000 leden). Daarnaast hebben we een oproep gedaan via lokale kranten en wijkniewsbrieven. Ook hebben we via de socials van de gemeente de enquête verspreid. De enquête is uiteindelijk door 5025 inwoners (deels) ingevuld.

Conclusie resultaten

Het grootste deel van de inwoners staat achter het doel Groningen aardgasvrij. De twee belangrijkste belemmeringen om stappen te zetten zijn de informatievoorziening en de betaalbaarheid van de energietransitie. Het nemen van stappen blijkt binnen de doelgroep lastiger voor huurders dan voor woningeigenaren, omdat zij afhankelijk zijn van de verhuurder. Huurders willen meer duidelijkheid over de verantwoordelijkheden van de verhuurder. De voorkeuren tussen een collectieve verwarming (warmtenet) of individuele oplossing (warmtepomp) lopen uiteen. De belangrijkste redenen zijn onvoldoende kennis over het onderwerp (dit wijst weer naar de behoefte voor informatievoorziening) en de keuzevrijheid/onafhankelijkheid. Een belangrijke uitkomst is dat bewoners bang zijn voor hoge kosten bij een warmtenet en inefficiëntie van het systeem. Over de mate van inzet en ondersteuning door de gemeente vindt een groot deel van de bewoners de ondersteuning voor kwetsbare groepen het belangrijkste en een even groot deel geeft de voorkeur aan gelijke spreiding van ondersteuning.

3.1.2 Enquête jongeren

Uit de respons van de enquête via Groningen Gehoord is gebleken dat er ondervertegenwoordiging is van de jongere leeftijdsgroepen (18-27 jaar en 28-44 jaar). Om hen te bereiken hebben bij de grote onderwijsinstellingen Alfa college, Noorderpoort, RUG en Hanze gevraagd de enquête via hun interne kanalen met de studenten te delen. Helaas zag geen van de instellingen het zitten om dit te doen, vanwege het gebrek aan aansluiting tot dit onderwerp bij de studenten.

Om deze reden hebben wij een extra enquête gemaakt in Microsoft Forms en deze zoveel mogelijk verspreidt onder jongerenorganisaties (zoals jong RES) en socials. Helaas zijn hier na meerdere oproepen en het verlengen van de reactieperiode slechts 9 reacties op gekomen. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 28 jaar.

Denk mee!

De gemeente Groningen is op zoek naar inwoners die willen meedenken over ons plan van aanpak voor een aardgasvrij Groningen. Een aanpak waarin we inwoners, ondernemers en organisaties helpen hun woningen en gebouwen te isoleren om deze in de toekomst te kunnen verwarmen zonder aardgas. Omdat we niet iedereen tegelijk

kunnen helpen, horen we graag van jou wat jij hierin belangrijk vindt. Met jouw antwoorden op de vragen in de vragenlijst, kunnen wij duidelijke keuzes maken over waar we de komende jaren aan de slag gaan.

Vul de vragenlijst in via: bit.ly/vragenlijstwarmte of scan de QR-code. Invullen kost je ongeveer 10 minuten en je helpt ons enorm. Alvast bedankt namens het team Energie van de gemeente Groningen.

	Respons	Populatie 2024
18-27 jaar	3%	31%
28-44 jaar	19%	27%
45-64 jaar	37%	24%
65-74 jaar	27%	10%
75 jaar of ouder	14%	8%

3.2 Ondernemers

Om de ondernemers te bereiken hebben we deelgenomen aan een overleg van de Koepel (samenwerkingsstructuur tussen de gemeente Groningen en Groningse bedrijvenverenigingen) en hebben we de resultaten van het participatietraject van de herijking van de Routekaart gebruikt.

3.2.1 Overleg Koepel

Op 26 juni, 2025, hebben we deelgenomen aan een overleg van de Koepel. Tijdens dit overleg zijn de vertegenwoordigers van de bedrijvenverenigingen geïnformeerd over het omgevingsprogramma Warmte en is de hoofdlijnennotitie gepresenteerd. Hierna hebben we gevraagd naar hun mening over de uitgangspunten van de hoofdlijnennotitie.

De algemene reactie is dat men zich momenteel vooral zorgen maakt om de netcongestie. Een aardgasvrije gemeente lijkt nu nog ver weg. Voor de ondernemers is het belangrijk om goed rekening te houden met netcongestie. Verder is er aangegeven dat het van belang is om grote vastgoedverhuurders mee te nemen in het proces en dat er extra aandacht nodig is voor het verduurzamen van monumenten.

Vragen aan jullie

Isolatie en besparing

- Waar moet de gemeente zich op richten als het gaat om isolatie- en besparingsprojecten?

Aardgasvrij maken

- Waar moet de gemeente zich op richten als het gaat om aardgasvrij maken?
- Welke uitdagingen zie je bij het inzetten van de aanwijsbevoegdheid?

Participatie

- Hoe zie je het verdere (participatie)proces in dit traject?

Vervolg participatie

Er is besloten dat er tijdens fase 2 van het participatietraject wordt deelgenomen aan een grotere bijeenkomst over netcongestie, die wordt georganiseerd door Groningen Stroomt Door, voor ondernemers en bedrijvenverenigingen. Tijdens deze bijeenkomst zal er tijd gemaakt worden om de effecten van het OPW te bespreken en antwoord te geven op de gestelde vragen.

3.2.2 Participatie herijking Routekaart CO₂ neutraal

Voor de herijking van de Routekaart CO₂ neutraal zijn er in het kader van participatie met 23 bedrijven en instellingen gesprekken gevoerd, waaronder bedrijvenverenigingen, woningcorporaties, energiecoöperaties, zorg- en onderwijsinstellingen, de netbeheerder en het warmtebedrijf (rapport december 2023). Tijdens dit participatietraject zijn een aantal resultaten naar voren gekomen die ook relevant zijn voor het OPW. We hebben deze resultaten verwerkt in ons participatierapport. De resultaten zijn van toegevoegde waarde en wij willen niet als gemeente onnodig dubbele vragen stellen aan onze participanten.

Wat is er nodig om zelf aan de slag te gaan?
Er bestaat een brede consensus over het nut en noodzaak van CO₂-reductie. Een deel van de koplopers wil dit zo snel mogelijk. Het grootste deel wordt gemotiveerd door wettelijke verplichtingen, prestatieafspraken of duurzaamheidswensen van de klant, waarbij de financiële waarde zwaarder weegt dan de maatschappelijke waarden.

De strategie om tot CO₂-neutraliteit te komen verschilt per organisatie, maar er zijn een aantal gemene delers. Ze willen inzetten op elektrificatie van warmtevraag en voertuigen en voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving wordt naast elektrificatie ingezet op het toepassen van grootschalige warmtebronnen, waarbij de uitrol van het warmtenet een belangrijke rol speelt.

Knelpunten

Voor het merendeel van de instellingen is het streefjaar CO₂-neutraal 2050 leidend en voor minder dan een kwart van de instellingen 2035. Het merendeel zet wel vraagtekens bij de haalbaarheid. Een veel voorkomend knelpunt dat wordt genoemd door de instellingen is netcongestie. Daarnaast is het vaak nog lastig om een

businesscase rond de krijgen zonder financiële ondersteuning. Ook wordt de krapte op de arbeidsmarkt en wettelijke beperkingen als belangrijk knelpunt genoemd. Verder wordt genoemd dat er rekening gehouden moet worden met afschrijvingstermijnen.

Rol gemeente

De meeste instellingen vinden de gemeente een belangrijke samenwerkingspartner. Ongeveer de helft is positief over de rol en ondersteuning van de gemeente. De andere helft is kritisch of zelfs negatief over de samenwerking. Een groot deel van de instellingen vindt dat de gemeente een belangrijke regierol heeft om de koers van de energietransitie uit te stippelen.

Uit de gesprekken komen verschillende aandachtspunten naar voren:

- Gemeente heeft hoge ambities maar biedt onvoldoende ondersteuning om de uitvoering te versnellen.
- Er is onvoldoende samenhang tussen de verschillende afdelingen en beleidsambities.
- Door wisselingen in het personeelsbestand van de gemeente is kennis en kunde verloren gegaan.

Behoeftes bij de inzet van beschikbare capaciteit en middelen van de gemeente:

- Er is behoefte aan specifieke ondersteuning van projecten, door bijvoorbeeld financiële ondersteuning.
- Beschikbaar stellen en delen van objectieve en onafhankelijke informatie. Er is vooral behoefte aan kennisdeling, verspreiden en opschalen van goede voorbeelden.
- Verkennen van mogelijkheden voor uitwisseling van energie en warmte.
- (Specialistische) kennis en expertise, snellere vergunningverlening en ruimte voor innovatie.
- Samenwerken op lokaal niveau in de vorm van bijvoorbeeld integrale wijkaanpakken om van het aardgas af te gaan, samenwerking op bedrijventerreinen en een plan voor de binnenstad waar allerlei ontwikkelingen samenkomen.
- Er is behoefte aan een strategie voor de langere termijn met een integrale benadering tussen de diverse afdelingen van de gemeente en koersvastheid in beleid op het gebied van energietransitie. Het draagvlak hiervoor hangt sterk af van de invulling hiervan (voor merendeel van de partijen nog onvoldoende duidelijk).

- Wederkerigheid wordt gezien als belangrijkste randvoorwaarde. De samenwerking moet tot een concreet resultaat leiden. Er is behoefte aan een concrete actieagenda rond specifieke onderwerpen, om ontwikkelingen en actie op elkaar af te stemmen en in de tijd te zetten.

3.3 Woningbouwcorporaties

Voor het informeren van de woningbouwcorporaties is er een presentatie gehouden tijdens het structurele duurzaamheidsoverleg tussen de gemeente Groningen en de 6 woningbouwcorporaties op 9 december, 2024. Tijdens de presentatie is men geïnformeerd over het OPW en zijn de hoofdlijnen gepresenteerd. De vertegenwoordigers zijn vervolgens gevraagd naar hun mening.

Resultaten tijdens overleg

- Focus gebied: houdt focus op gebied Noordwest. Ook in deze doelgroep zijn er zorgen over netcongestie. Het is van belang dat de focus van Enexis ook in dit gebied ligt. Ook is verzocht niet te veel te wijzigen aan de oude kaart.
- Communicatie warmtenet: meer ondersteuning vanuit de gemeente in de communicatie naar bewoners. De gemeente moet helpen met overtuigen/verleiden.
- Prioritering:
 - Isoleren overal belangrijk, niet in een specifiek gebied
 - Gemeente is voor iedereen, wees er ook voor de dorpen
 - Scheiding maken in doelgroep minder-zelfredzaam (financieel, sociaal, soort huis)

Vragen aan jullie

Isolatie en besparing

- Waar moet de gemeente zich op richten als het gaat om isolatie- en besparingsprojecten?
- Op welke wijken zou de gemeente haar inzet hiervoor moeten concentreren?

Aardgasvrij maken

- Waar moet de gemeente zich op richten als het gaat om aardgasvrij maken?
- Welke wijken zouden het eerste aardgasvrij kunnen/ moeten worden?
- Welke uitdagingen zie je bij het inzetten van de aanwijsbevoegdheid?

Participatie

- Hoe zie je het verdere (participatie)proces in dit traject?





Reacties achteraf

Na de presentatie zijn de vragen doorgestuurd naar alle deelnemers. Hierop zijn 3 reacties gekomen van Nijestee, Wierden en Borgen en Lefier.

Alle drie de woningcorporaties vinden betaalbaarheid voor de huurders erg belangrijk en de ondersteuning van kwetsbare groepen.

Wat betreft isolatie en besparing werd tijdens het overleg en ook in een reactie genoemd dat dit overal even belangrijk is. Daarnaast vinden de woningcorporaties het belangrijk dat de focus aansluit op de wijken waar zij zelf ook bezig zijn met verduurzamen.

Communicatie en draagvlak zijn een veelgenoemde onderwerpen tijdens het overleg en in de reacties. In alle reacties wordt communicatie naar bewoners genoemd. Voor draagvlak bij bewoners voor het warmtenet is duidelijke communicatie en consistentie in de plannen belangrijk.

Ook bij het inzetten van aanwijsbevoegdheid en op welke wijken de gemeente zich zou moeten richten wordt communicatie en continuïteit in plannen (focus Noordwest) meerdere keren genoemd. Als belangrijkste uitdaging die door de corporaties wordt genoemd voor het aardgasvrij maken van wijken is netcongestie.

Vervolg participatie

Tijdens het overleg is aangegeven dat de woningcorporaties weer betrokken willen worden wanneer er een concept OPW gereed is. Woningcorporatie Nijestee geeft nog aan dat zij samen met WarmteStad een bewonersparticipatieproces hebben ontwikkeld (welke ook aangepast kan worden naar all-electric optie) en dat voor hen de basis is.

3.4 Energie initiatieven en -coöperaties

Tijdens een overleg van de Regiotafel met Groningse energie initiatieven en -coöperaties op 4 februari 2025, hebben we een presentatie gehouden om hen te informeren over de hoofdlijnennotitie. Naar aanleiding hiervan heeft op 21 mei 2025, een tweede gesprek plaatsgevonden. Ter voorbereiding hierop zijn er op een

eerder moment antwoorden geïnventariseerd op de onderstaande vragen:

- Hoe kunnen de gemeente en lokale initiatieven samenwerken om bewoners te helpen met isoleren en energie besparen?
- In welke wijken of bij welke groepen bewoners is samenwerking tussen de gemeente en initiatieven het meest nodig voor isolatie en energiebesparing?
- Hoe kunnen gemeenten en lokale initiatieven samen bijdragen aan een breed gedragen aanpak richting aardgasvrij wonen?
- Welke buurten/wijken/dorpen zouden als eerste aardgasvrij moeten worden en waarom?
- Welke uitdagingen of knelpunten ervaren wij als energiecoöperaties en –initiatieven bij de Groningse energietransitie?
- Hoe kunnen gemeente en lokale initiatieven samenwerken om bewoners actief te betrekken bij de energietransitie?

Conclusie resultaten

De coöperaties en initiatieven zien voor zichzelf een belangrijke rol in de communicatie richting bewoners over de regelingen van Nij Begun en geven aan dat zij hiervoor structurele financiering nodig hebben. Zij vinden het belangrijk om zich met name te richten op bewoners met een laag inkomen en moeilijk te isoleren woningen. Daarnaast vragen ze aandacht voor studenten en de particuliere huursector en ook dat dorpen nadrukkelijker worden benoemd in het beleid.

Voor het creëren van draagvlak onder bewoners is het volgens de initiatieven belangrijk dat de gemeente zorgt voor duidelijke plannen en heldere informatie. Ook een goede samenwerking met Enexis wordt als randvoorwaarde genoemd, met name vanwege de problemen rondom netcongestie. Over de wijken waarop de gemeente zich zou moeten richten worden vaak oudere wijken met een complexe isolatieopgave genoemd, maar daarnaast variëren de adviezen van focus op slecht geïsoleerde tot juist goed geïsoleerde wijken en van lage tot hogere inkomensgroepen.

De belangrijkste knelpunten die de initiatieven momenteel ervaren zijn het bereiken en motiveren van inwoners, netcongestie en het ontbreken van duidelijk perspectief vanuit de gemeente. Om de samenwerking met de gemeente te versterken is een Manifest opgesteld. Daarnaast is er behoefte aan meer gezamenlijke voorlichtingsbijeenkomsten om bewoners beter te informeren en te betrekken.

Verder vragen de initiatieven om ondersteuning bij kleinschalige warmtenetten. Er is aangegeven dat de gemeente zal ondersteunen met kennis en kunde en dat de mogelijkheden worden opgenomen in het beleid. Ook wordt aandacht gevraagd voor de betaalbaarheid van het warmtenet van WarmteStad en zijn er zorgen om de kosten door achterblijvers op het gas.

Vervolg participatie

Na de zomer gaan we weer in gesprek met de Regiotafel om het concept Omgevingsprogramma Warmte te bespreken.

3.5 Netbeheerders

3.5.1 WarmteStad

Met WarmteStad zijn doorlopende gesprekken gevoerd gedurende het gehele traject. De belangrijkste uitkomst hiervan was het belang voor WarmteStad om de mogelijkheid op projectmatige MT-warmtenetten buiten het NWA-gebied open te houden.

3.5.2 Enexis

Voor Enexis hebben we voor alle buurten het buurtvoorstel ingevuld. In de buurtvoorstellen hebben we de plannen uit het omgevingsprogramma 2025-2035 ingevuld per buurt. Hiermee geven we Enexis inzicht in de keuzes die wij als gemeente gaan maken op het gebied van warmte, en hiernaast ook voor duurzame opwek en laadpunten. Hierdoor kunnen de verwachtingen van Enexis en de plannen van de gemeente beter op elkaar worden afgestemd en kan Enexis de juiste investeringen doen om in de buurten met prioriteit de benodigde netcapaciteit te realiseren

3.6 Resultaten en vervolg

Uit de informatie die we hebben opgehaald door middel van de bijeenkomsten, enquêtes en gesprekken met de verschillende participanten komen een aantal dingen naar voren. De energietransitie wordt over het algemeen als noodzakelijk gezien, maar er zijn nog wel een aantal belemmeringen. De belangrijkste belemmeringen die naar voren komen zijn informatievoorziening, betaalbaarheid en de uitvoerbaarheid.

Informatie

Bij vrijwel alle doelgroepen is er behoefte aan duidelijke en toegankelijke informatie over waar men kan beginnen, welke keuzes er zijn en welke (financiële) ondersteuning er mogelijk is. De informatie is nodig om stappen te kunnen zetten in de energietransitie. Voor huurders geldt dat zij minder handelingsperspectief ervaren dan woningeigenaren en behoefte hebben aan duidelijkheid over de rol en verantwoordelijkheid van verhuurders. Hieruit blijkt de behoefte aan platforms zoals Duurzaam Groningen, Groningen Werkt Slim en de VvE-desk, die elk de verschillende doelgroepen van de juiste informatie voorzien.

Betaalbaarheid

Ook betaalbaarheid is een zorg die bij de verschillende doelgroepen naar voren komt. Bij ondernemers vanwege het financieel rondkrijgen van hun onderneming. Door bewoners, huurders, woningbouwcorporaties en energiecoöperaties wordt betaalbaarheid ook als belangrijk aandachtspunt genoemd. Door deze doelgroepen wordt ook het belang benadrukt dat het belangrijk is om kwetsbare doelgroepen te ondersteunen. Daar tegenover wordt er ook regelmatig benoemd dat in principe iedereen gelijk behandeld moet worden. Dit laat zien dat men achter het uitgangspunt staat dat is benoemd in de hoofdlijnennotitie, namelijk het inzetten op energiearmoede zodat de energietransitie niet leidt tot verdere ongelijkheid.

Handelingsperspectief

Naast een duidelijke informatievoorziening blijkt er ook behoefte te zijn aan meer informatie en duidelijkheid over de plannen van de gemeente Groningen. Dit laat het belang zien van de drie kaarten die worden gepresenteerd in het omgevingsprogramma Warmte.

Er is behoefte aan continuïteit en duidelijke communicatie. Verschillende doelgroepen hebben aangegeven dit nodig te hebben om (verdere) stappen te zetten in de energietransitie en het doen van de juiste investeringen. Ondernemers, woningbouwcorporaties en energiecoöperaties noemen netcongestie hierbij als belangrijk aandachtspunt. Netcongestie is een reële uitdaging de komende tijd. Dit bevestigt het uitgangspunt om de komende 10 jaar te focussen op isoleren en besparen, waar bij een aantal doelgroepen heeft gevraagd om extra aandacht voor complexe woningen en gebouwen, bijvoorbeeld oude wijken of monumenten.

De gemeente heeft de afgelopen jaren ingezet op een integrale wijkaanpak in de Noordwestelijke wijken en de uitrol van het warmtenet. Voor de continuïteit en duidelijk handelingsperspectief is het belangrijk dat wij als gemeente hier niet van afwijken. Het inzetten van de aanwijsbevoegdheid kan hierbij een belangrijke aanvulling zijn. Ook zal dit de betaalbaarheid ten goede komen omdat het gasnet niet voor een paar achterblijvers hoeft te worden onderhouden.

Verdere participatietraject

Voor het vervolg van de participatie zal verder worden ingegaan op het concept Omgevingsprogramma Warmte met de specifieke doelgroepen. Met deze specifieke doelgroepen dus de ondernemers, woningbouwcorporaties en energiecoöperaties worden bijeenkomsten georganiseerd om het concept te presenteren, vragen te stellen en wordt de mogelijkheid geboden om hier input over te leveren.

3.7 Concrete verwerking input

In het concept OPW hebben we de input uit de eerste participatiefase en gesprekken concreet verwerkt. De participatie bevestigt dat de gekozen koers de juiste is, maar benadrukt ook dat de gemeente zich extra moet inspannen voor minder zelfredzame groepen en tegelijk duidelijke, betrouwbare informatie moet bieden aan alle inwoners, organisaties en ondernemers. Om die reden benadrukken we het belang van bestaande platforms zoals Groningen Werkt Slim, Duurzaam Groningen en de VvE-desk, die een centrale rol spelen in het bereikbaar maken van informatie en ondersteuning.

We hebben betaalbaarheid vastgelegd als belangrijk principe. We hebben hierbij extra aandacht gegeven aan de uitvoering. Hierdoor is het duidelijk wat we als gemeente wel gaan doen en we geven daardoor ook helderheid over wat we niet oppakken. Dat betekent minder pilots en minder verbreding. In het gesloten convenant met Grunneger Power hebben we vastgelegd dat de initiatieven van Grunneger Power ondersteuning krijgen.

Ook nemen we de zorgen over netcongestie mee in het concept OPW. We blijven onze plannen afstemmen met Enexis. Daarnaast benadrukt dit het uitgangspunt om nu vooral te focussen op de gebiedsgerichte isolatieaanpak en door te gaan met de uitrol van het MT-warmtenet. Ook het belang van het project Groningen Stroomt Door wordt hiermee onderstreept.

4

Participatie- traject Fase 2

Na het afronden van fase 1 van het participatietraject is het eerste concept OPW opgesteld. Hierin zijn de resultaten van het participatietraject meegenomen in de keuzes en waar we de focus op gaan leggen de komende tijd. Dit concept OPW hebben we gepresenteerd en voorgelegd aan diverse betrokken participanten. Ook hebben we tijdens fase 2 een interne ronde gedaan langs alle programma's, om hiermee de invulling te geven aan de uitgangspunten van de omgevingswet en de integraliteit en haalbaarheid van het OPW te borgen. Hierna hebben we de input van de participanten verwerkt in het tweede concept OPW.

4.1 Bewoners

Tijdens fase 2 van de participatie zijn we verdergegaan door het voeren van gesprekken met de specifieke doelgroepen. De resultaten van de enquête zijn gepubliceerd op de publicatiewebsite van de Gemeente Groningen (<https://oisgroningen.nl/warmtetransitie-groningen-2025/>).

4.2 Ondernemers

Zoals afgesproken tijdens het overleg met de Koepel tijdens fase 1, hebben we deelgenomen aan een bijeenkomst georganiseerd door Groningen Stroomt Door. Hierbij waren vertegenwoordigers van de volgende bedrijvenverenigingen aanwezig: Vereniging bedrijven Noord-Oost, Vereniging bedrijven Noord-West, bedrijvenvereniging Zuidoost, bedrijvenvereniging West en Groningen City club. Deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden op 30 oktober, 2025. Uit dit overleg kwamen een aantal dingen naar voren:

- Benadering van particuliere woningeigenaren in Noordwest is lastig. Een tip vanuit de groep is om gebruik te maken van het Wijkpaleis Paddepoel, een ontmoetingsplek voor bewoners met informatie, bewonersondersteuning en sociale activiteiten.
- Leg het uitzoeken van bedrijvigheid in de wijken neer bij onderzoeksclusters.
- Isoleren in de binnenstad is een lastige opgave, ondernemers hebben het gevoel dat dit ze lastig wordt gemaakt. Daarnaast is het hen onduidelijk hoe de binnenstad verwarmd kan worden zonder gas (of onvoldoende groen gas). Er is vraag om hier pilots voor te doen.

4.3 Woningcorporaties

Op 13 oktober, 2025, hebben we weer deelgenomen aan het structurele duurzaamheidsoverleg tussen de gemeente Groningen en de 6 woningcorporaties. Tijdens deze bijeenkomst hebben we het concept OPW gepresenteerd. Hierbij zijn de belangrijkste keuzes gepresenteerd:

- Basisaanpak voor de hele gemeente, focus op isoleren en ventileren.
- Aardgasvrij is vrije keuze voor eigenaar.
- In regiegebieden kunnen wijken worden aangewezen om van het aardgas af te gaan.

Tijdens de bijeenkomst kwam naar voren dat de woningcorporaties vinden dat de gemeente nu te terughoudend communiceert. Daarnaast werd het belang benadrukt van het op tijd betrekken van woningcorporaties bij meerjarenplanningen in verband met netcongestie.

Na de presentatie is het concept OPW naar alle deelnemers gemaïld met het verzoek om hier eventuele op- en aanmerkingen op te geven. Naar aanleiding hiervan hebben we één reactie ontvangen.

Er zijn een aantal dingen doorgegeven waar meer aandacht voor zou moeten zijn. Er wordt gevraagd om een concrete planning per buurt met duidelijke communicatie, financiële onderbouwing en duidelijke afspraken met WarmteStad over tracés en planning. Ook wil de corporatie meer inzicht in de gebiedsgerichte isolatieaanpak en is er behoefte aan een realistische aanpak voor netcongestie. Er wordt aandacht gevraagd

voor leveringszekerheid en opslag, een overzicht van knelpunten en risico's en een structureel samenwerkingsmodel met corporaties. Ook wil de corporatie meer betrokken worden bij de afweging tussen kostenefficiëntie en betaalbaarheid om meer duidelijkheid te krijgen in verband met hun eigen investeringscapaciteit en de betaalbaarheid voor de huurders, waardoor ook meer draagvlak wordt gecreëerd onder de huurders. Tot slot zijn er zorgen over de warmteoplossing in het centrum en de schilwijken, waar hybride warmtepompen lastig uitvoerbaar lijken door ruimtegebrek en geluidsnormen.

4.4 Energie initiatieven en -coöperaties

Tijdens de Regiotafel Grunneger Power (GP) is het concept Omgevingsprogramma gepresenteerd. Dit heeft plaatsgevonden op 5 november 2025. Het concept is hier na opgestuurd. GP heeft namens de regiotafel een reactie gegeven op een aantal onderwerpen:

- **Gelaagde governance en institutionele inbedding**
GP hecht waarde aan een gelaagd energiesysteem. De gemeente stelt volgens hen het beleidskader vast, WarmteStad legt het warmtenet aan en zij willen graag dat energiecoöperaties de maatschappelijke systeemlaag vormen en dat deze institutioneel wordt vastgelegd. Ze willen structureel betrokken worden bij het maken van beleid en keuzes in de energietransitie. Zij verwachten dat de publieke verantwoordelijkheid en maatschappelijke betrokkenheid hierdoor wederzijds wordt versterkt. En daarnaast ook de voorspelbaarheid en stabiliteit van het energiesysteem op de lange termijn.
- **Maatschappelijke zeggenschap en gebruikersinvloed**
Ook in de uitlichting van dit onderwerp wordt er gesproken over het belang van de gelaagde governance. GP wil als collectieve vertegenwoordiger van warmtegebruikers een structurele zeggenschap hebben en dat dit bestuurlijk wordt vastgelegd in de governance. Het aanwijzen van warmtetransitiegebieden en beëindigen van aardgas is een ingrijpend besluit en door deze rol te krijgen zou de voorspelbaarheid, vertrouwen en continuïteit van het geheel worden geborgd.

- **Verbinding tussen warmte en het bredere energiesysteem**
Warmte staat niet los van elektriciteit, opslag, flexibiliteit en lokale bronontwikkeling. Door energiecoöperaties groeien de lokale energie initiatieven. GP vindt het belangrijk dat in het omgevingsprogramma Warmte expliciet wordt beschreven hoe centrale infrastructuur en lokale initiatieven op elkaar aansluiten. Volgens hen moet er ruimte zijn voor collectieve ontwikkeling zodat de potentie van lokale initiatieven wordt benut.
- **Warmtetransitiegebieden, legitimiteit en systemische verankering**
Op dit gebied vraagt GP om verdere uitwerking van een aantal dingen. Ze willen in de beschrijving en uitwerking van warmtetransitiegebieden structureel betrokken worden. In de bronnenstrategie moet rekening gehouden worden met lokale en collectieve bronneninitiatieven en ze willen dat gebruikersinvloed structureel georganiseerd wordt in de governance.

Zes aandachtspunten

1. Samenwerking en co-creatie
2. Leer en -ontwikkelruimte
3. Publieke sturing en gebruikersinvloed
4. Ruimte voor collectieve initiatieven en bronnen
5. Transparante en rechtvaardige gebiedsuitwerking
6. Maatschappelijke systeemlaag Nij Begun.

Aanvullende input

Tijdens de meningsvormende sessie met de gemeenteraad over het concept OPW hebben zich twee sprekers gemeld. De eerste spreker betrof een huurder van een corporatiewoning. Deze voelde zich onvoldoende meegenomen in de keus om zijn complex aan te sluiten op het warmtenet. De tweede spreker betrof Grunneger Power die namens de Manifestpartners de rol van energie initiatieven en -coöperaties nog onvoldoende geborgd vond in het concept OPW. We hebben daarom bij de Manifestpartners nog tekstuele input opgehaald om dit te verbeteren.

<https://gemeenteraad.groningen.nl/Vergaderingen/Politieke-woensdag-Dag-agenda/2026/13-mei/09:00/Concept-Omgevingsprogramma-Warmte-wensen-en-bedenkingen-collegebrief-9-4-26/Inspraakreactie-OPW-3.pdf>

4.5 Netbeheerders

Er zijn gesprekken gevoerd met WarmteStad en met Enexis over het concept Omgevingsprogramma Warmte.

4.5.1 WarmteStad

WarmteStad heeft naar aanleiding van een presentatie over het eerste concept OPW een reactie gegeven per mail en opmerkingen geplaatst in het document. De volgende dingen kwamen naar voren:

- Er wordt meer aandacht gevraagd voor de context en planningsprocedures. Bijvoorbeeld uitleggen dat het OPW over 5 jaar een update krijgt en het daarom niet wenselijk is om gebieden nu al aan te wijzen, terwijl er nog geen goede basis is voor transitie. Dit zal leiden tot meer duidelijkheid wat helpt met acceptatie en beeldvorming. Ook zou dit het makkelijker maken om concrete plannen in beleidscontext te plaatsen.
- Alle gebieden waar WKO's worden toegepast noemen in het programma. Naast de Suiker wordt dit ook bij Stadshavens, de Eems, Spoorkwartier en mogelijk de Held de komende 5 jaar ontwikkeld.
- Duidelijk maken dat na Noordwest verder wordt gegaan met andere buurten waar warmtenet de voorkeurswarmtevoorziening is.
- De Hoogte toevoegen als onderdeel van de plannen in de nabije toekomst.
- Rol WarmteStad: comfortabele warmte en eerlijke prijs.
- Voorkeur voor ontwikkelgebieden is een collectieve warmteoplossing.

4.5.2 Enexis

Tijdens fase 2 van het participatietraject hebben we een gesprek gevoerd met Enexis over het concept OPW. Hieruit kwamen onderstaande punten naar voren:

- Goed dat de buurtvoorstellen zijn ingevuld, deze worden gebruikt om berekeningen te maken. Deze vinden elke 2 jaar plaats.
- Enexis heeft een planning gemaakt op basis van (verwachte) knelpunten. Er is nog enige ruimte om de plannen van de gemeente te matchen met de planning van Enexis. Hiervoor is het van belang dat de gemeente duidelijkheid (blijft) bieden in buurtvolgorde.
- Voor woningbouw is het belangrijk om te weten dat de maatschappelijke criteria zijn aangescherpt, dit kan ten nadele zijn van de warmtetransitie.
- Enexis adviseert de gemeente om niet actief warmtepompen te promoten i.v.m. netcongestie. Enexis is druk bezig met het verzwaren van het net. In buurten waar dit straks klaar is zouden dan wel acties gestart kunnen worden.
- Het grootste probleem bij netcongestie is momenteel de opwek.

4.6 Resultaten en vervolg

Tijdens fase 2 van het participatietraject is het eerste concept OPW uitgebreid voorgelegd aan ondernemers, woningcorporaties, energiecoöperaties en netbeheerders. Ze zijn op verschillende momenten geïnformeerd, geraadpleegd en hebben de mogelijkheid gehad om inhoudelijk te reageren op het concept. Uit de reacties is gebleken dat men betrokken is bij de warmtetransitie, maar dat er behoefte is aan duidelijke informatie, voorspelbaarheid en samenwerking. Met name woningcoöperaties en netbeheerders vragen om een duidelijke planning per buurt. Dit is voor hen van belang zodat zij hun eigen plannen hierop aan kunnen passen.

Energie initiatieven en coöperaties vragen nadrukkelijk om een structurele rol in de governance in een gelaagd energiesysteem en maatschappelijke zeggenschap. Ze vinden samenwerking belangrijk en dat centrale infrastructuur en lokale initiatieven op elkaar worden afgestemd.

Netcongestie is voor diverse participanten een belangrijk aandachtspunt. Enexis adviseert vanuit dit oogpunt ook om voorlopig nog niet actief warmtepompen te gaan promoten. Dit bevestigt dat het belangrijk is om de komende periode te focussen op de basisaanpak voor de hele gemeente, focus op isoleren en ventileren. Ondernemers benadrukken hierbij de praktische uitvoerbaarheid, met name in de binnenstad. Voor hen is het nog niet duidelijk genoeg hoe zij dit kunnen uitvoeren en vragen om hiervoor pilots uit te voeren.

4.7 Concrete verwerking input

De input uit de gesprekken heeft geleid tot verschillende inhoudelijke aanscherpingen. Zo is het perspectiefdeel beter toegelicht en is meer aandacht voor gebiedsgerichte aanpak op bedrijfsterreinen. Ook is er een toelichting toegevoegd op de te monitoren parameters zodat beter zichtbaar is hoe we de voortgang volgen. Daarnaast bevat het OPW nu een begrippenlijst om het document toegankelijker te maken. Verder hebben we signalen over behoefte aan duidelijkheid, voorspelbaarheid en samenwerking meegenomen.

De zorgen, wensen en aandachtspunten van bewoners, ondernemers, woningcorporaties, energiecoöperaties en netbeheerders hebben geleid tot een aantal aanscherpingen in het OPW:

- De input heeft bevestigd dat betaalbaarheid centraal moet staan. Daarom zetten we in op het voorkomen en verminderen van energiearmoede en ondersteunen we minder zelfredzame bewoners met een maatwerkaanpak. Daarnaast hebben we bij het afwegingskader voor de keuze in energiesystemen het principe van laagst maatschappelijke kosten gehanteerd met oog voor de laagste eindgebruikerskosten.
- Veel participanten hebben zorgen over toenemende netcongestie. We zetten daarom onze lijn voort door alleen in NWA-gebied door te gaan met aanleg van een MT-warmtenet en voor de rest van de gemeente zetten we in op isoleren.

- Er is veel behoefte aan duidelijkheid en voorspelbaarheid. Voor het NWA-gebied werken we per buurt uitvoeringsplannen uit. Daarnaast gaan we een totaalplan van aanpak samen met woningcorporaties en WarmteStad uitwerken. Onderdeel hiervan is een meerjarige planning.
- De gemeente blijft investeren in digitale platforms als Duurzaam Groningen en Groningen werkt Slim. Daarnaast is er extra aandacht voor specifieke doelgroepen zoals bijvoorbeeld woningcorporaties, mkb'ers, particuliere verhuur, monumenteigenaren en Verenigingen van eigenaren (VvE's) met voor hen een specifieke aanpak. Hierbij is er extra aandacht voor de complexiteit van het verduurzamen van utiliteitsgebouwen, zowel commercieel als maatschappelijk vastgoed.
- Eigenaren behouden de vrijheid om zelf te bepalen hoe zij aardgasvrij willen worden. Dit is nu al zo en zal in de toekomst ook zo blijven. Wel denken we als gemeente dat voor specifieke buurten voor veel inwoners, ondernemers en organisaties het warmtenet een uitstekend alternatief is voor aardgas.
- Met Grunneger Power heeft de gemeente een convenant afgesloten waarin we de rollen van de partijen beschrijven. We beschrijven hierin de belangrijke rol voor deze privaatrechtelijke organisatie in het ondersteunen van de initiatieven in onze gemeente. In het kader van het opstellen van beleid is het voor de gemeente essentieel dat alle belangen in beeld worden gebracht. Dit betekent dat we specifieke groepen geen uitzonderingspositie gaan geven. Het nemen van beslissingen van de gemeente is voorbehouden aan het college en de gemeenteraad. Wel zien we het belang van lokale initiatieven en coöperaties in het aanjagen van en communicatie over verduurzaming binnen wijken en buurten.
- Veel vragen en opmerkingen gaan over de uitvoering van de warmtetransitie. Deze opmerkingen zullen meegenomen worden in de verdere uitwerking van het programma in diverse plannen. Het verder verkennen van de mogelijkheden van aardgasvrij buiten het NWA gebied nemen we op in het volgende Omgevingsprogramma Warmte.
- We hebben in het OPW aangegeven dat naast de buurtgerichte uitrol van het MT-warmtenet ook de mogelijkheid bestaat om projectmatig gebouwen of woningen te kunnen aansluiten.

